

Návrh na Cenu předsednictva ČLS JEP, z.s. za vědecké práce

Monografie / učební text (včetně elektronických vydání)

Návrh za OS; SL:	Společnost lékařské etiky ČLS JEP
Autor/Autoři:	ŠIMEK Jiří
Název publikace:	Ošetrovatelská etika <i>Základy ošetrovatelské etiky</i>
Vyšlo: (nakladatelství, časopis)	NLN, s.r.o. Praha
ISBN/ISSN:	ISBN 978-80-7422-071-5

Zdůvodnění:

Docent MUDr. Jiří Šimek, CSc., byl dlouholetým členem Společnosti lékařské etiky ČLS JEP. Zasloužil se o rozvoj lékařské etiky v ČR, s prof. Haškovcovou založil Ústav lékařské etiky při 3. LF UK, kde přednášel, později se věnoval pedagogické práci i na Zdravotně-sociální fakultě Jihočeské univerzity. Byl též předsedou Etické komise MZ ČR. Dne 7. 9. 2025 docent Šimek zemřel, navrhujeme ocenění jeho publikace, která vyšla vloni jako jeho poslední práce, in memoriam.

Kniha **Základy ošetrovatelské etiky** se zabývá klíčovou otázkou, jaká má být mravní výbava člověka, který pečuje o nemocné. Jednoznačně platí, že „*lékaři i sestry se starají o stejné pacienty a mají stejný základ pro svou morálku – jednání v nejlepším zájmu svých nemocných*“. Proto se jejich etika příliš neliší a rozdíly nejsou zásadní, jde spíše o upřesnění v perspektivě jejich profese. Východiskem pro ošetrovatelskou etiku, jak vyplývá z obsahu publikace, je zcela logicky obecná etika a její kořeny ve filozofii morálky a také lékařská etika se svou letitou historií i novodobými etickými principy Beauchampa a Childresse.

Vyplněný formulář zašlete do 31. 5. 2026 na adresu: Sekretariát ČLS JEP, z.s., Sokolská 490/31,
120 00 Praha 2

tel.: 224 26 62 23, e-mail: czma@cls.cz

Publikace doc. MUDr. Jiřího Šimka začíná vysvětlení pojmu „nemocný člověk“ a objasněním nutnosti společnosti postarat se o zranitelné osoby, ohrožené strádáním, případně i smrtí. Po dlouhou dobu byly znalosti a zručnosti vztahující se k ošetřování nemocných předávány bez větší pozornosti v charitativních zařízeních. V posledních stoletích se však obraz ošetřovatelství radikálně změnil, znalosti, poznatky, dovednosti i standardy se vyučují ve formálních školských institucích, vyučují se rovněž přístupy k nemocným lidem a k jednání s nimi. Zde se nachází stále větší prostor pro výuku a předávání zkušeností z oblasti obecné lidské mravnosti i morálky zdravotnických povolání.

Filozofické základy morálky nejsou jednoduchou koncepcí, přesto se doc. Šimek přesvědčivě ujal tohoto úkolu, vysvětluje cizí slova, uvádí příklady a je schopen přiblížit někdy nesnadno pochopitelné autory dnešním mladým lidem. Zabývá se etikou pravidel, v ošetřování nemocných nezbytnou, ale klade důraz zejména a nově na etiku ctností. S ohledem na cílové skupiny tohoto textu podtrhuje, že ctnost se postupně buduje poznáváním a nácvikem, a že se ctnostné jednání může stát trvalým charakterovým rysem. Rovněž zdůrazňuje benefit ctnostného jednání – bytostně „dobrý pocit“. Tyto pasáže nemají jen edukační potenciál, zahrnují v sobě nenásilným způsobem i výchovné prvky. Autor se věnuje též vymezení péče a filozofii péče. Proces péče v ošetřovatelství definuje podle rozsáhlé analýzy studií autorky Fingfeld-Connet jako interpersonální proces, který má tři základní součásti: odbornost, citlivost (vzájemné vnímání), důvěrné vztahy.

Další části publikace se věnují specifickým situacím na konci a začátku života a rovněž se v závěru vztahují k ošetřovatelské profesi. Znalost situace, teoretické základy i filozofické diskurzy a exkurzy, pro autora tak příznačné, jsou zde opět zúročeny ve vyzrálém, přehledném a myšlenkově bohatém textu. Celá publikace je odrazem životního díla doc. Šimka jako lékaře, psychoanalytika, zakladatele ústavu ošetřovatelství, filozofa a etika. Sám schopnost dívat se na svět očima druhého člověka nejen popisuje, ale i prakticky uplatňuje. Nenásilně vede čtenáře k morálnímu chápání a mravnímu rozjímání nad všedním profesionálním jednáním. Publikace je však nejen výchovná, ale i didakticky výstižná. Docent Šimek doporučuje další četbu i jiných autorů, ve své skromnosti nepředstírá svoji exkluzivitu, přesto je publikace ojedinělá. Považujeme ji za cenný přínos do české odborné literatury v oblasti etiky ve zdravotnictví, z oblasti, která má potenciál významně zlepšit kvalitu péče o pacienty.

Zpracovala doc. PhDr. Kateřina Ivanová, Ph.D., místopředsedkyně výboru SLE ČLS JEP

Schválil výbor organizační složky na zasedání dne: 2. dubna 2026

Za správnost odpovídá: MUDr. Mgr. Jana Šeblová, Ph.D., předsedkyně výboru SLE

.....
podpis pověřené osoby OS